

Hovedkonklusioner

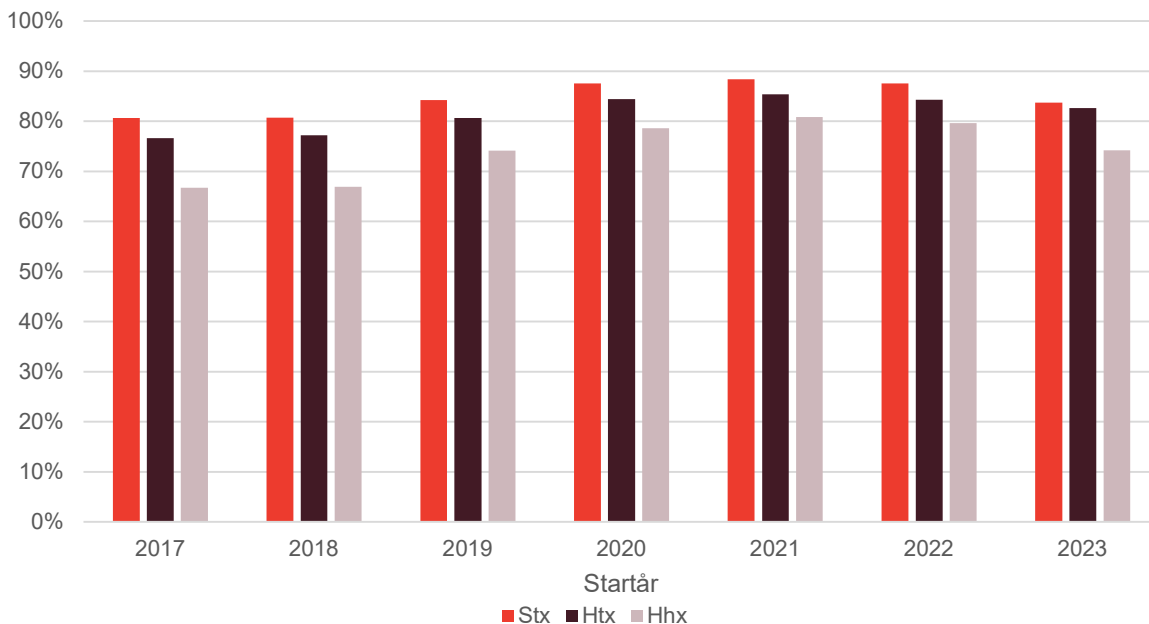
- Et karakterkrav på seks vil omfatte ca. 20 pct. af eleverne, der i dag går på de gymnasiale uddannelser. Der er dog institutioner, hvor op mod en tredjedel af eleverne vil være omfattet, hvilket også vil få konsekvenser for fx kønsfordelingen.
- Mere end hver tredje gymnasielærer mener, at der bør indføres et højere karakterkrav på 6 eller 7. Til sammenligning mener tre ud af fire ledere *ikke*, at der bør indføres et højere karakterkrav.
- Otte ud af ti gymnasielærere på små skoler (færre end 400 elever) er imod et højere karakterkrav, mens fire ud af ti gymnasielærere på store skoler (over 1.000 elever) er for. Der er således forskel på læreres holdning til et karakterkrav, afhængig af hvor stor den skole, de arbejder på, er.
- Der er forskel på læreres holdning til et karakterkrav, afhængigt af hvilke fag de underviser i. Matematiklærere og lærere i fremmedsprog er særligt positive over for et højere karakterkrav sammenlignet med lærere i andre fag såsom engelsk, dansk og samfundsfag.
- Følgende tre årsager er særligt fremtrædende blandt de lærere og rektorer, der er *imod* at hæve karakterkravet til gymnasiet: For det første mener interviewpersonerne, at gymnasiet burde være en bred og almen uddannelse, og med et højere karakterkrav risikerer gymnasiet kun at være for elever, der læser videre på universitetet. For det andet er der nogle, der mener, at gymnasiet er et godt sted at være et ungt menneske – også for dem med karakterer under 6 eller 7 – og at der derudover mangler et godt alternativ for unge i disse år. Den tredje årsag er, at karakterkravet vil ramme socialt skævt – især ift. køn og etnicitet, men også ift. geografi.
- Det er dog relativt få elever, der kommer ind på de gymnasiale uddannelser med et karaktersnit under seks fra grundskolen, der siden hen løfter deres karaktersnit markant i løbet af gymnasietiden. 20-25 pct. løfter deres karaktersnit til højere end seks, men kun ca. 3 pct. ender med et karaktersnit på mindst otte.
- Følgende tre årsager er særligt fremtrædende blandt de lærere og rektorer, der er *for* at hæve karakterkravet til gymnasiet: For det første mener interviewpersonerne, at gymnasiet bør være for de elever, der er bogligt interesserede, og som sigter på at læse videre på universitetet. For det andet mener de, at det går udover de andre elevers faglige niveau, at der i dag går mange elever i gymnasiet med lave faglige forudsætninger – og at dette i sidste ende har negative konsekvenser for samfundets kompetenceniveau. Den tredje årsag er, at det nuværende karakterkrav skaber nogle falske forhåbninger hos nogle unge om, at gymnasiet og videregående uddannelse er den rette vej for dem, hvilket kan give nederlag for dem.
- Næsten halvdelen af gymnasielærerne mener, at der er for mange elever, der har svage studiekompetencer, som udfordrer deres studietid. Næsten hver tredje gymnasielærer mener, at der er for mange elever, der har svært ved at leve op til de faglige krav i gymnasiet.

Konsekvenserne af skærpet karakterkrav for institutionerne

Andelen af elever, der starter på en gymnasial uddannelse, og som samtidig ville opfylde et skærpet karakterkrav på seks, har været stigende i årene omkring corona på tværs af uddannelsesretninger, jf. figur 1. I 2017 ville fx omkring 80 pct. af de optagne elever have opfyldt et karakterkrav på seks, mens samme andel ligger på 84 pct. blandt de elever, der startede på stx i 2023. Andelen af elever, der ville opfylde et skærpet karakterkrav, er lavest i alle årene på hhx. I 2023 lå andelen fx på 74 pct. Samlet set var det lige godt fire ud af fem elever på de gymnasiale uddannelser, der ville have opfyldt et skærpet krav.

I 2023 svarer det til ca. 7.600 elever, der ikke ville have kunnet blive optaget, hvis et skærpet karakterkrav på seks havde været gældende, hvoraf omkring 4.100 af dem startede på stx.

Figur 1 // Andel af elever påbegyndt en gymnasial uddannelse, der opfyldte et karakterkrav på seks. Opdelt efter uddannelsesstype.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.

Andelen af optagne elever, der ikke ville have opfyldt et skærpet karakterkrav på seks, varierer dog markant på tværs af uddannelsesinstitutioner, jf. tabel 1. Med stx-uddannelsesinstitutioner i Region Midtjylland som eksempel varierer andelen af elever, der ville opfylde det skærpede karakterkrav, fra 66 pct. på Aarhus Gymnasium, Tilst til 93 pct. på bl.a. Aarhus Katedralskole. På Tørring Gymnasium svarer det til, at antallet af optagne elever ville blive reduceret til omkring 40 elever, hvilket nogenlunde svarer til, at der vil starte to klasser frem for tre. På Risskov Gymnasium ville antallet af optagne elever blive reduceret med ca. 70 elever – altså fra ca. otte til seks klasser.

Reduktionen i antallet af optagne elever er dog udelukkende baseret på de elever, der faktisk startede på den pågældende uddannelsesinstitution. En del uddannelsesinstitutioner har fx flere førstprioritetsansøgere, end de optager. I den anden kolonne af tabel 1 er det derfor angivet, om den pågældende uddannelsesinstitution har flere førstprioritetsansøgere, som de ikke optog, end det antal elever, som ikke ville være kunne blive optaget ved et skærpet karakterkrav.

De uddannelsesinstitutioner, der har tilstrækkeligt overskud af førsteprioritetsansøgere, må alt andet lige være nogle af de institutioner, der vil opleve den laveste reduktion i elevtallet, hvis det samlede antal unge, der skal gå på de gymnasiale uddannelser, bliver reduceret via et skærpet karakterkrav.

Dette er selvfølgelig forudsat, at kapacitetsgrænserne på de enkelte institutioner og søgereglene forbliver uændret. Og igen er dette alene baseret på den faktiske søgning, hvor karakterkravet ikke var gældende, så det tager ikke højde for eventuelle ændrede søgemønstre blandt de unge efter en eventuel ændring.

Til sidst er det også tydeligt, at kønsfordelingen i langt de fleste tilfælde formentlig vil blive mere skæv ift. pigerne. På Struer Statsgymnasium var 31 pct. af de optagne elever drenge i 2023, men hvis man inkluderer de elever, der opfylder et eventuelt karakterkrav på seks, falder denne andel til 25 pct.

Tabel 1 // Andel af optagne, der opfyldte et karakterkrav på seks blandt stx-uddannelsesinstitutioner i Region Midtjylland, 2023

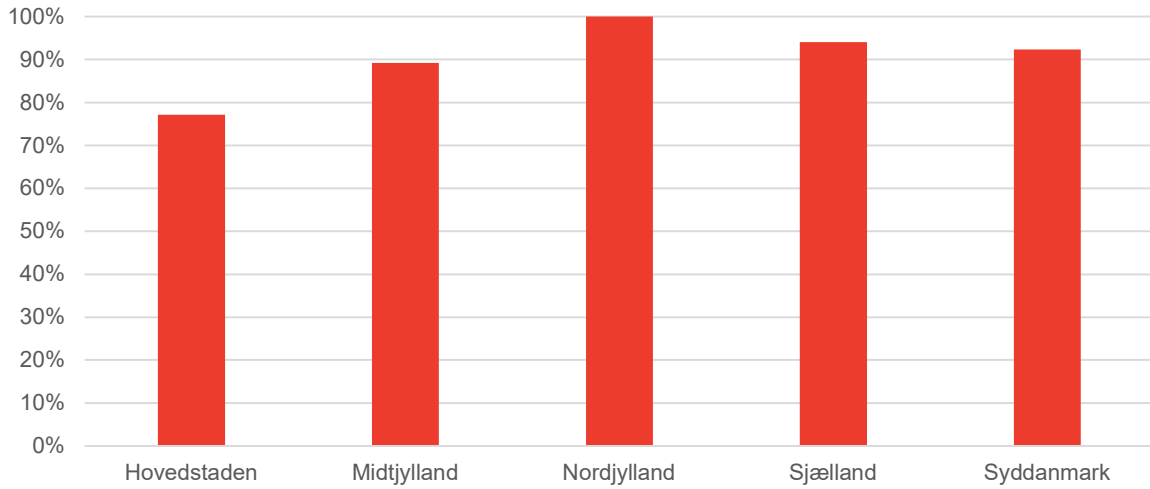
Uddannelsesinstitution (STX)	Andel, der opfylder karakterkrav på seks	Nok ikke-optagne førsteprioritetsansøgere til at dække reduktion?	Andel drenge blandt alle optagne	Andel drenge blandt optagne, der opfylder karakterkrav på seks
AARHUS GYMNASIUM, Tilst	66%	Nej	29%	22%
Tørring Gymnasium	72%	Nej	35%	40%
Paderup gymnasium	79%	Nej	31%	33%
Skive Gymnasium	80%	Nej	26%	22%
Grenaa Gymnasium	81%	Nej	23%	24%
Viby Gymnasium	81%	Nej	37%	39%
Risskov gymnasium	82%	Nej	37%	34%
Struer Statsgymnasium	82%	Nej	31%	25%
Favrskov Gymnasium	84%	Nej	39%	38%
Ikast-Brande Gymnasium	84%	Nej	25%	26%
Vestjysk Gymnasium Tarm	84%	Nej	31%	33%
Horsens Gymnasium & HF, Studentervænget 2	86%	Nej	33%	33%
Holstebro Gymnasium og HF	86%	Nej	23%	22%
Skanderborg Gymnasium	86%	Nej	38%	38%
Bjerringbro Gymnasium	86%	Nej	29%	29%
Herning Gymnasium	87%	Nej	31%	28%
Viborg Gymnasium, afd. Viborg	87%	Nej	28%	27%
Viborg Katedralskole	88%	Nej	36%	36%
Silkeborg Gymnasium	88%	Nej	34%	34%
Marselisborg Gymnasium	88%	Ja	40%	41%
Syddjurs Gymnasium	89%	Nej	28%	28%
Odder Gymnasium	89%	Nej	40%	39%
Randers Statsskole	89%	Nej	33%	31%
Ringkjøbing Gymnasium	89%	Nej	26%	25%
Århus Statsgymnasium	90%	Ja	37%	37%
Egå Gymnasium	90%	Nej	38%	36%
Lemvig Gymnasium, STX og HHX	91%	Nej	19%	21%
Aarhus Katedralskole	93%	Ja	33%	35%

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.

I Region Hovedstaden er det omkring tre ud af fire af stx-uddannelsesinstitutionerne, der ikke umiddelbart ser ud til at have et overskud af førsteprioritetsansøgere til at kunne dække for de elever, der ikke ville kunne

blive optaget givet et skærpet karakterkrav, jf. figur 2. I Region Nordjylland gælder det for samtlige uddannelsesinstitutioner.

Figur 2 // Andel af STX-uddannelsesinstitutioner, der ikke har nok ekstra førsteprioritetsansøgere til umiddelbart at dække over det lavere optag ved et skærpet karakterkrav på seks

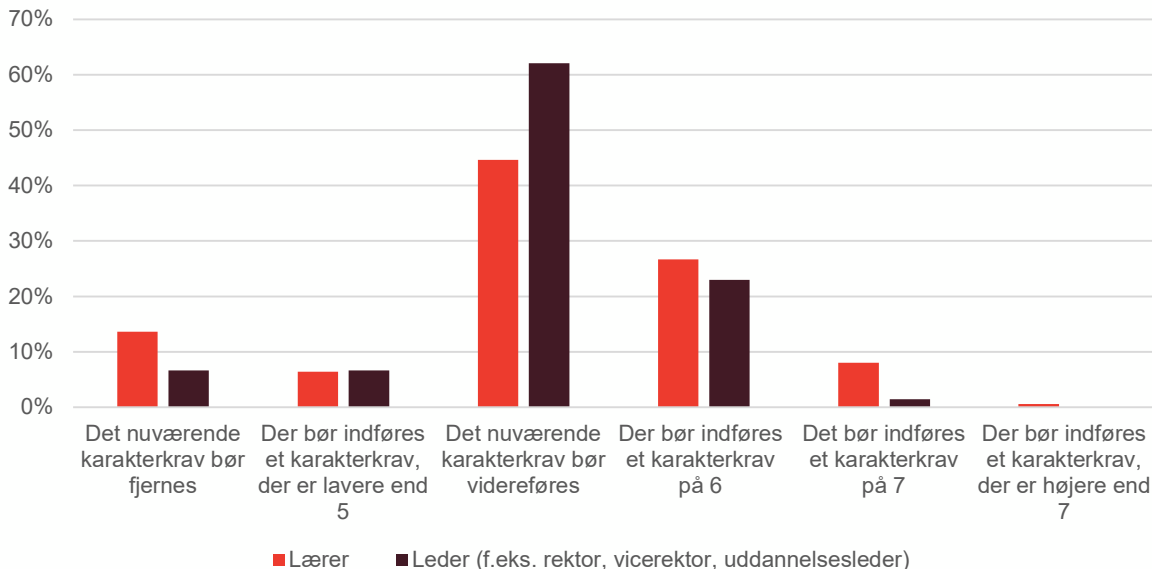
Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.

Gymnasielærere og -rektors holdning til karakterkrav

Mere end hver tredje gymnasielærer mener, at der bør indføres et højere karakterkrav

35 pct. af gymnasielærere mener, at der bør indføres et adgangskarakterkrav på seks eller syv til gymnasiet, jf. figur 3. Samtidig mener 45 pct. af gymnasielærere, at det nuværende karakterkrav bør videreføres. Og 20 pct. mener, at man bør indføre et karakterkrav på lavere end 5 eller helt fjerne det nuværende karakterkrav.

Figur 3 // Holdninger til karakterkrav til gymnasiet blandt lærere og ledere

Kilde: Egne beregninger på baggrund af data fra en spørgeskemaundersøgelse af DEA.

Anm.: N = 3114 (2845 lærere og 269 ledere).

Vi kan se en lignende fordeling af besvarelser, hvis vi deler lærere og rektorer op på henholdsvis hhx, htx og stx (jf. figur 9 i bilag). Der er en lidt større andel lærere og rektorer på hhx (41 pct.) sammenlignet med stx (38 pct.), der mener, at der burde indføres et højere karakterkrav. Modsat kan vi se, at der er en mindre andel lærere og rektorer på htx (22 pct.), der mener, der burde indføres et højere karakterkrav.

Flere respondenter bemærkede i det åbne kommentarfelt i spørgeskemaet dog også, at der i dag ikke *reelt* er et karakterkrav på fem, eftersom der er så mange måder, hvorpå elever kan omgå kravet. 71 respondenter (6 pct.) af de i alt 1273 respondenter skrev i det åbne kommentarfelt efter spørgsmålet om deres holdning til karakterkrav, at de ville bevare det nuværende karakterkrav, men at de ville have fjernet muligheden for undtagelse til det nuværende karakterkrav.

Tre ud af fire ledere mener ikke, at der bør indføres et højere karakterkrav

Tre ud af fire ledere mener altså, at man burde videreføre det nuværende karakterkrav (62 pct.) eller indføre et lavere karakterkrav (14 pct.). Der er således en mindre andel ledere (24 pct.), der mener, at der bør indføres et højere karakterkrav, hvis vi sammenligner med gymnasielærere (35 pct.).

En del af de rektorer, der indgår i undersøgelsen, ønsker imidlertid at fjerne muligheden for at lave undtagelser beskriver:

&" 9` Yj Yf` d€` [ma b Ug] Yh` i XYb` h] ` g h f ° _ _ Y`] [Y` _ c a d Y
c [` _ Ub` _ c g h Y` g U a Z i b XY h

Men hvad er egentlig konsekvensen af, at der er nogle elever, der har svage forudsætninger for at gå i gymnasiet? Nogle lærerne peger på, at de godt kan håndtere de mange forskellige elever, og at det blot er en pædagogisk og didaktisk opgave at imødekomme alle elever. De peger på, at de mener, at det også er en del af deres opgave, jf. side 19. Andre lærere peger imidlertid på, at det har for store konsekvenser for undervisningen, både for elever i toppen:

“Vi svigter de øverste 30 pct. i forsøget på at holde de nederste 10 pct. fra gaden.”
Ë @ ° f Y f

Men også for elever fra uddannelsesfremmede hjem:

”De store tabere ved, at der kommer så mange i gymnasiet, er de elever, som faktisk er motiverede og egentlig godt kan, men ikke kan få hjælp hjemme. De er afhængige af, at der er ro i timene, og at de får den hjælp, de skal have i undervisningen.”
Ë @ ° f Y f

Men ud over de andre elever kan for mange elever i gymnasierne også koste noget på det samfundsmæssige plan. Nogle peger på, at der produceres flere studenter, end samfundet har brug for. De mener ikke, at det kun handler om den enkelte unge, men også om balancerne i samfundet:

“Jeg tror ikke, der er behov for så mange i vores samfund med en studentereksamen. Det handler ikke kun om, hvorvidt de er dygtige nok, men et spørgsmål om mængde, der skal nedsættes.”
Ë F Y _ h c f

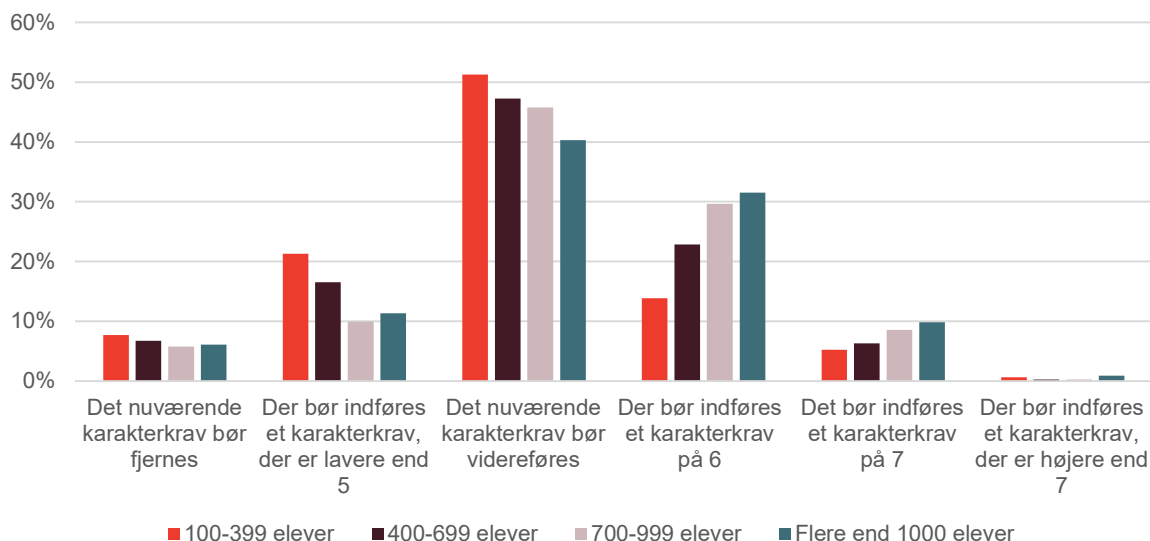
' " < j] g` U` ` Y` h f c f ž` Uh` XY` g _ U` ` [€`] ` [ma b Ug] Yh ž` g _
Ud over de negative konsekvenser for gymnasielærerne og de andre elever peger flere lærere også på, at man gør nogle elever en bjørnetjeneste ved at lade dem, der ikke har forudsætningerne for en teoretisk skolegang og karriere, gå i gymnasiet. Det går nemlig også ud over eleverne selv.

“Vi bliver nok også nødt til at tænke, at gymnasiet er valgfrit, og det er et tilvalg af en given undervisning. Så der er nogle forventninger, vi har. Og for at indfri de forventninger skal der være en given bund. Så på godt og ondt bliver man nødt til at hæve kravene. [...] For der er for mange elever, der mistrives i det her. [...] Der er for mange, der ryger igennem, der ikke burde. [...] Vi bliver nødt til at filtrere dem fra, inden de kommer i gymnasiet, ellers smadrer vi deres selvtillid.”
Ë @ ° f Y f

Otte ud af ti gymnasielærere på små skoler er imod et højere karakterkrav, mens fire ud af ti gymnasielærere på største skoler er for

Andelen af gymnasielærere, der er positive over for et højere karakterkrav, stiger, i takt med hvor mange elever der går på den pågældende lærers skole, jf. figur 4. Fx mener 42 pct. af lærerne på skoler med flere end 1000 elever, at der bør indføres et højere karakterkrav, mens det gælder for 19 pct. af lærerne på skoler med færre end 399 elever. Vi ser den samme tendens, hvis vi tilføjer rektorer (se figur 10 i bilag).

Figur 4 // Holdninger til karakterkrav til gymnasiet, opdelt efter skolestørrelse

Kilde: Egne beregninger på baggrund af data fra en spørgeskemaundersøgelse af DEA.

Anm.: N = 2778 lærere.

Det fremgår af kapitel 4, at mange af de mindre gymnasier også er mere udsatte ift. et mindre elevoptag. Det er særligt gymnasier uden for de store byer, der er små, jf. side 14.

I en række kommuner i Danmark er der over 30 pct. af unge, der i dag vælger en erhvervsuddannelse efter grundskolen, mens det særligt i mange af hovedstadskommunerne ligger under 10 pct. I interviewene har vi talt med lærere og rektorer fra mindre gymnasier uden for de store byer. De har heller ikke en oplevelse af, at der er for mange elever, der vælger gymnasievejen i deres lokalmiljøer. De oplever i stedet, at deres elever har foretaget et oplyst valg mellem gymnasium og erhvervsuddannelser, da erhvervsuddannelsesvejen er en helt almindelig vej at gå for unge i deres lokalmiljøer.

”Man kan godt se på de unge – er det reelt det, de vil? Eller løber de som lemminger efter deres kammerater? [I vores område] løber de ikke som lemminger. [...] Her er der fire fra én folkeskole, der vælger gymnasiet [...] Det er helt klart, at hvis det bliver mainstream, og alle bare vil i gymnasiet, så kan det være en udfordring. Jeg tænker ikke, det er det, vi ser. [...] Vi får de elever, der vil os.”

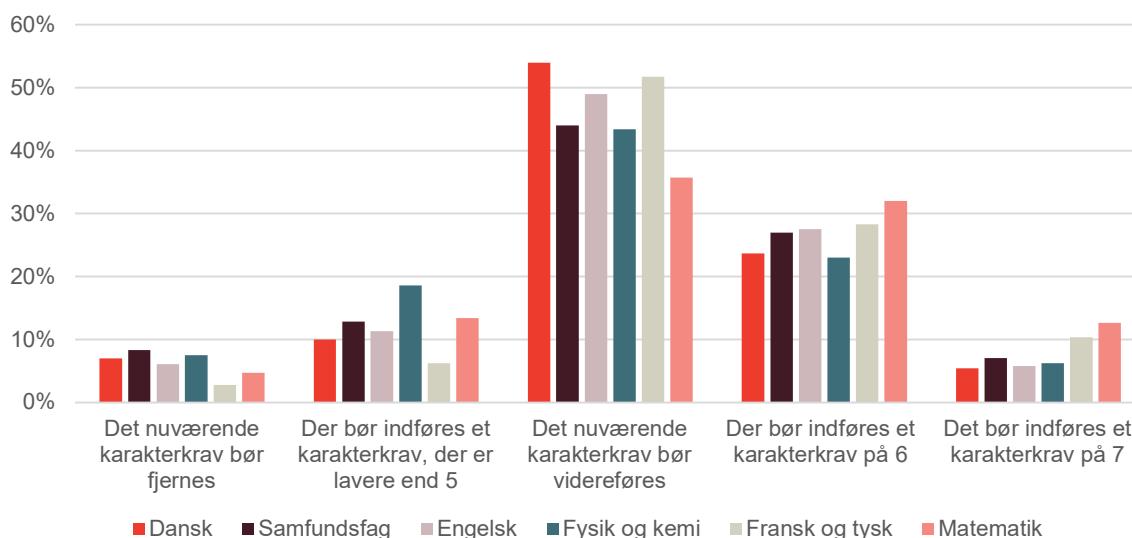
– Rektor

Vi har undersøgt, om der er forskel på holdninger blandt gymnasielærere, der arbejder i de fire store byer, og de gymnasielærere, der arbejder i resten af landet (eventuelt i mindre byer, provinsen eller på landet). Her finder vi ingen markante forskelle i svarene.

Matematiklærere er særligt positive over for et højere karakterkrav

Der er klare forskelle på lærernes holdninger, alt efter hvilke fag de underviser i. Her skiller matematik, og til dels også fremmedsprog, sig ud. Blandt matematiklærere er der 45 pct., der mener, at der bør indføres et højere karakterkrav, jf. figur 4. Blandt tysk- og fransk lærere er der 38 pct, mens det kun er 29 pct. af dansk lærerne, der mener, der bør indføres et højere karakterkrav.

Figur 5 // Holdninger til karakterkrav til gymnasiet, opdelt efter fag

Kilde: Egne beregninger på baggrund af data fra en spørgeskemaundersøgelse af DEA.

Anm.: N = 1690 lærere.

I interviewene med matematiklærere forklarer de denne tendens med, at de oplever at være mere udfordret af elevernes kompetencer end andre lærere. Langt de fleste matematiklærere oplever, at mange af eleverne starter med meget lavere faglige forudsætninger end tidligere. Nogle af dem fremhæver dog, at det i princippet også kan gælde elever med høje karakterer i matematik fra folkeskolen.

"Hvis karakterkravet blev 7 i matematik eller også i de andre fag, så vil der stadig være elever, som ikke kan det basale, men der ville være færre af dem, og så ville vi som gymnasielærere også have bedre mulighed for at hjælpe dem."

- Lærer

Flere fremhæver især, at der er meget store forskelle på det faglige niveau i de forskellige klasser, men at det særligt er elever, der tager matematik på B-niveau, der kæmper med at følge med fagligt i matematik.

"Det er ikke hensigtsmæssigt, at alle skal have matematik på B-niveau. Det er to års nederlag på nederlag, de skal igennem. Det er et tungt fag, mange timer, afleveringer, så det fylder meget."

- Lærer

Elevernes kompetencer og gymnasielærernes oplevelse af det beskrives mere generelt i kapitel 6.

Alternativer til karakterkrav, der minimerer mængden af elever i gymnasiet

Blandt de lærere, som ikke mener, at karakterer fra grundskolen er den rette metode til at vurdere en elevs evne til at gå i gymnasiet, er der stadig en del, der ønsker, at gymnasiet skal have færre elever. De ønsker dog ikke, at eleverne skal sorteres fra på forhånd. En af metoderne, som bliver nævnt, er, at det skal være nemmere og mere udbredt at vejlede elever et andet sted hen, hvis det viser sig, at de ikke er egnede til gymnasiet. En anden metode er indførelse af stopprøver.

”Jeg går ikke ind for, at det skal være karakterkrav, der bestemmer det, fordi jeg synes, altså, jeg synes faktisk i princippet, der burde være et frit optag på gymnasiet. Og så skulle der bare være højere krav, og så skulle man kunne smide eleverne ud. [Et højere karakterkrav] ville gøre det for elite. Jeg tror, at det ville afholde nogen, som måske kunne være talenter, fra at komme ind. Men alle skal kunne smides ud – eller smides ud via stopprøver.”

– Lærer

”Det skal være nemmere at smide de umotiverede ud.”

– Lærer

Der er dog stor uenighed blandt de interviewede lærere og rektorer om, hvorvidt taxametersystemet og de økonomiske incitamenter, der ligger i det, påvirker gymnasiernes brug af at smide folk ud. Nogle mener, at taxameterincitamentene er afgørende:

”Problemet er både, at der går for mange i gymnasiet til at starte med, men også at det er for mange, som vi ikke kan smide ud på grund af økonomiske hensyn/taxametersystemet.”

– Lærer

”Du kan jo ikke bede nogen om at save den gren af, som de selv sidder på. Hvis det ikke betød noget for økonomien, hvis man kunne hælde 10 pct. ud, så gjorde man da det.”

– Lærer

Nogle mener til gengæld, at det ikke handler om økonomi, men om det menneskelige:

”Tror ikke på, at taxametersystemet er forklaringen på, at man ikke smider folk ud – særligt ikke på skoler, hvor der er masser at optage. Tror mere, det handler om, at man kender eleverne, og det er en stor beslutning at smide ud.”

– Lærer

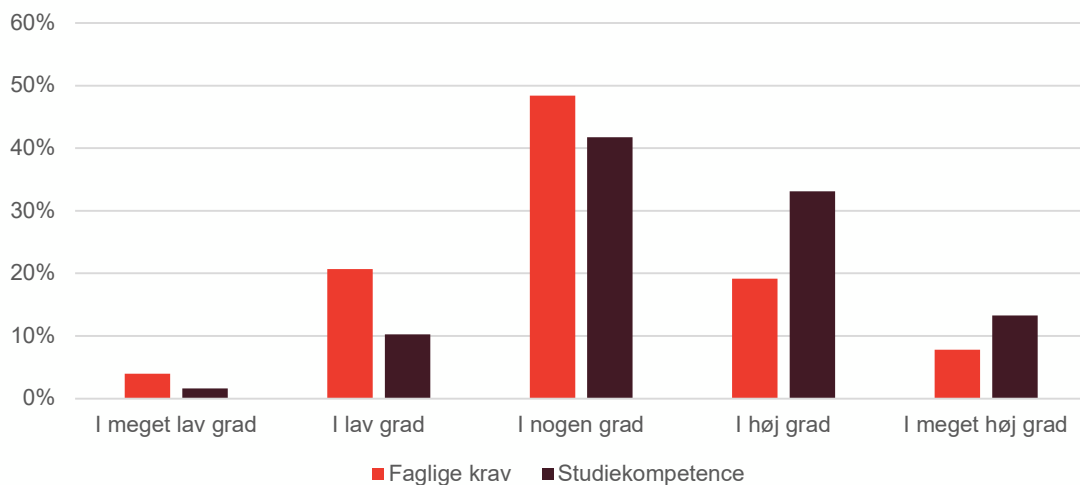
06

Gymnasieelevernes faglige kompetencer og studiekompetencer

Gymnasielærerne mener, at der er for mange elever, der har svage studiekompetencer

Næsten halvdelen af (46 pct.) gymnasielærerne mener i høj eller meget høj grad, at der er for mange elever, der har svage studiekompetencer (fx evnen til at fordybe sig, gruppearbejde, tage noter), som udfordrer deres gymnasiegang, jf. figur 6. Næsten hver tredje (27 pct.) gymnasielærer mener i høj eller meget høj grad, at der er for mange elever, der har svært ved at leve op til de faglige krav.

Figur 6 // For mange kan ikke leve op til de faglige krav/har svage studiekompetencer, der udfordrer deres gymnasiegang

Kilde: Egne beregninger på baggrund af data fra en spørgeskemaundersøgelse af DEA.

Anm.: N = 2856 lærere.

Gymnasielærere, der mener, at der er for mange elever, der ikke kan leve op til de faglige krav, mener i langt højere grad, at der bør indføres et karakterkrav. Det samme gør sig gældende, når vi kigger på de gymnasielærere, der mener, at der er for mange elever, der har svage studiekompetencer, der udfordrer deres gymnasiegang.

Oplevelsen af udviklingen i faglige og studiekompetencer

Stort set alle de interviewede lærere peger på, at faglige kompetencer og studiekompetencer er to forskellige ting. Flere lærere oplever, at andelen af elever med lave studiekompetencer er blevet større, og har en oplevelse af at skulle opdrage på deres elever. En lærer beskriver det således:

"Vi skal bruge mange kræfter på at gøre dem gode til at gå i skole. Især i 1. g. De skal lære at sidde stille, være stille, lytte, ikke tale, mens andre snakker. Jeg synes, det er vanvittigt, at jeg skal bruge et halvt år på at lære dem at gå i skole – det er jo det, de har brugt ti år på at lære."

– Lærer

Samtidig er det også studiekompetencer, som mange lærere mener er vigtigst:

"Hvis man har gode studiekompetencer eller en god indstilling, så kan man jo godt opnå et ret højt fagligt niveau. Så jeg synes egentlig, det er meget vigtigere, end hvor meget de kan, når de kommer."

– Lærer

Nogle mener, de manglende studiekompetencer skyldes et efterslæb efter coronapandemien. Andre mener, at det handler om, at eleverne er mere børn i dag end tidligere. Nogle mener, at den stigende andel elever med manglende studiekompetencer er et udtryk for, at der i dag går for mange elever i gymnasiet.

Mens der er relativt stor enighed blandt lærerne om, at der er mange elever, der ikke har tilstrækkelige studiekompetencer, er der flere facetter vedrørende faglige kompetencer. På tværs af stort set alle interviewpersonerne er der et billede af, at eleverne ikke nødvendigvis er dårligere i dag, men i hvert fald anderledes.

"Jeg tænker ikke, at vores unge mennesker er blevet dårligere. Jeg tænker, de kan noget andet. Deres paratviden er mindre, men de er bedre til at løse komplekse opgaver og magter at arbejde flerfagligt."

– Rektor

Andre peger på, at det er svært at vurdere, om der er tale om en udvikling, eller om det gennemsnitlige faglige niveau blot er påvirket af, at der går flere i gymnasiet i dag:

"Man skal være forsigtig med at udtale sig om udvikling. Det er for svært at tænke reelt tilbage. Men at vi er gået fra 5 pct. til 70 pct., der tager gymnasiet, må dog have medført, at det samlede faglige niveau er blevet lavere end tidligere."

– Lærer

Ud over studiekompetencer og fagligt niveau peger nogle på, at elever med diagnoser og andre særlige (ofte psykiske) udfordringer optager mange ressourcer fra lærerne. Flere interviewpersoner peger på, at det faktisk er mere begrænsende end de elever med lave studiekompetencer og fagligt niveau.

"Fravær, frafald og stort ressourceforbrug for lærerne er sjældent pga. faglige udfordringer, men mere trivsel, diagnoser osv."

– Lærer

"Der er flere, der har problemer med at trives i hverdagen end med faglige problemer [...] Vi har flere dårlige læsere, flere ordblinde, ADHD, ADD og alle mulige forskellige diagnoser. Det kræver en stor indsats."

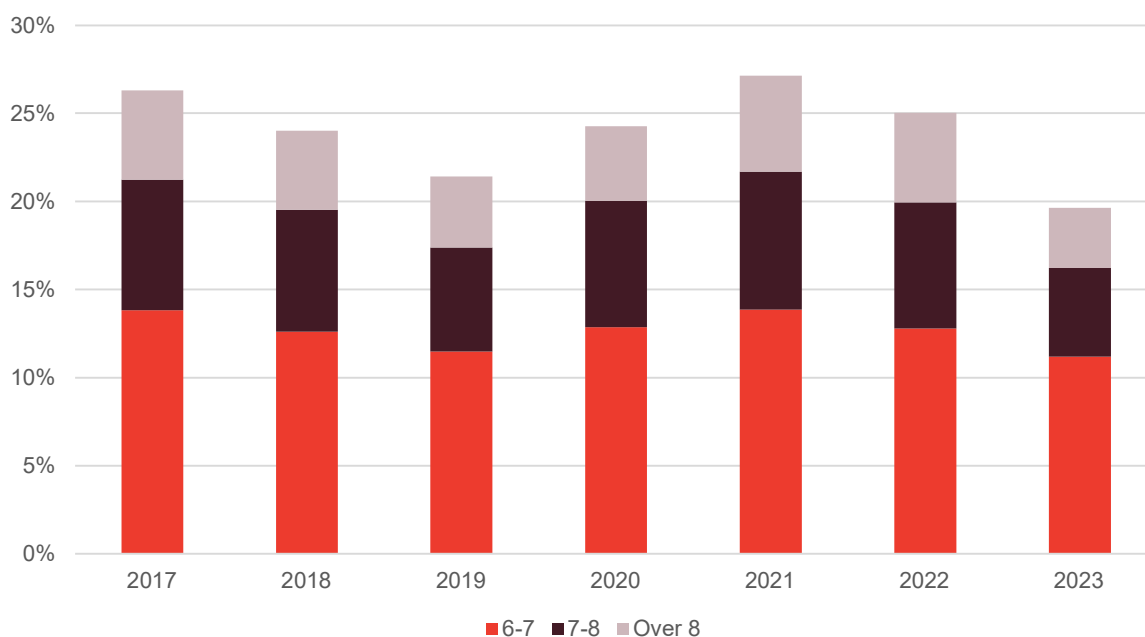
– Lærer

Få unge, der ikke opfylder et karakterkrav på 6, løfter deres karaktersnit på gymnasiet

Andelen af elever, der ikke opfylder et karakterkrav på seks, men som slutter med et karaktersnit på mindst seks fra deres gymnasiale uddannelse varierer mellem 20-25 pct., jf. figur 7. Blandt elever, der afsluttede en gymnasial uddannelse i 2023, og som ikke ville have opfyldt et karakterkrav på seks, var det fx omkring 20 pct. af eleverne, der fik et gymnasialt karaktersnit på mindst seks. Men kun omkring tre pct. løftede deres karaktersnit til otte eller højere.

Der er med andre ord ikke mange elever, der kommer ind med relativt lave karakterer fra grundskolen, der løfter sig markant karaktermæssigt i gymnasiet. Der er dog en lidt større gruppe – lidt over hver tiende elev – der ender med et karaktersnit på mellem seks og syv.

Figur 7 // Andel af elever, der ikke opfyldte et karakterkrav på seks, men som fik gymnasialt karaktersnit på mindst seks. Opdelt efter deres afgangår.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.

Anm.: Inkluderer alle elever, der fuldførte deres gymnasiale uddannelse.

Hvis vi igen tager udgangspunkt i stx-uddannelsesinstitutioner i Region Midtjylland, varierer andelen af elever, der kommer ind i gymnasiet med karaktersnit under seks fra grundskolen, og som efterfølgende løfter deres gymnasiale karaktersnit, en del, jf. tabel 2Tabel 2. Andelen ligger dog maksimalt på 30-35 pct. af eleverne, der ikke ville opfylde et skærpet karakterkrav, der opnår et snit på mindst seks på deres gymnasiale uddannelse.

Og andelen af elever, der løfter deres karaktersnit til mindst otte, ligger relativt lavt på tværs af alle institutionerne. Faktisk er der tale om så få elever på mange af institutionerne, at andelen ikke kan rapporteres. Den højeste andel er hos Lemvig Gymnasium, hvor lige knap 12 pct. af de elever, der havde et karaktersnit under seks fra grundskolen, fik et karaktersnit over otte på gymnasiet.

Tabel 2 // Andel af elever, der ikke vil have opfyldt et skærpet karakterkrav på seks og deres efterfølgende afgangssnit fra deres gymnasiale uddannelse i Region Midtjylland

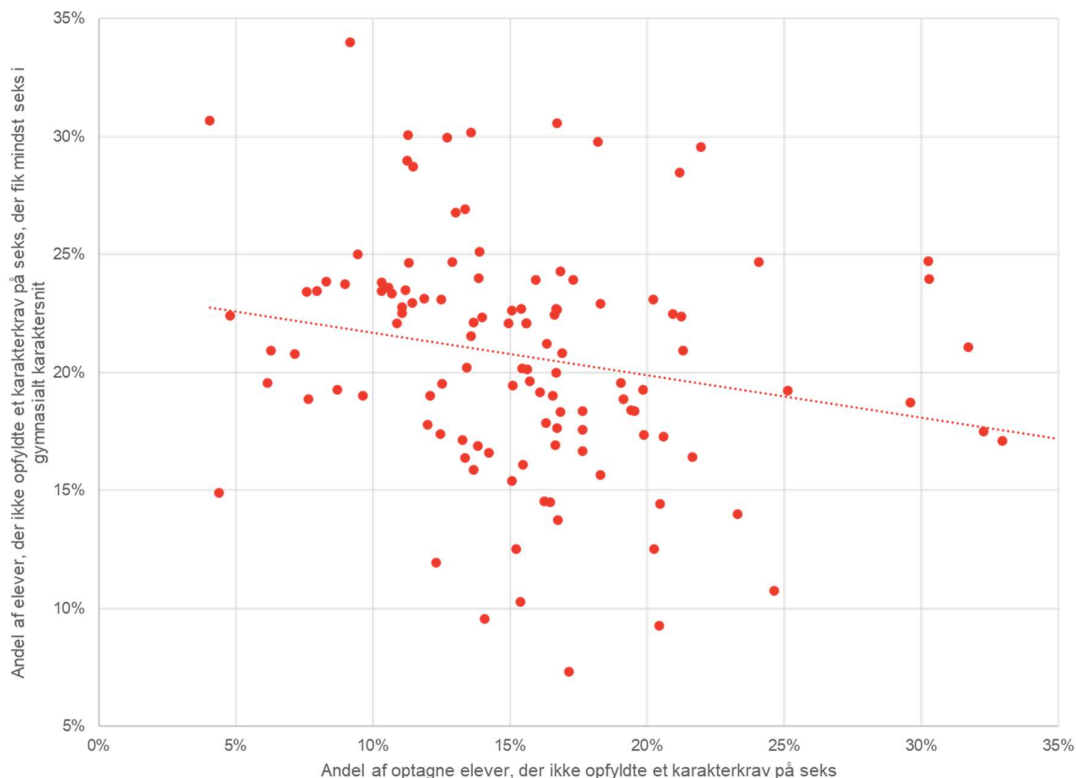
	Andel, der ikke opfyldte karakterkrav på seks	Andel af dem, der ikke opfyldte krav, med afgangssnit på mindst seks	Andel af dem, der ikke opfyldte krav, med afgangssnit på mindst otte
AARHUS GYMNASIUM, Tilst	40%	19%	3,4%
Bjerringbro Gymnasium	22%	30%	6,1%
Viborg Gymnasium, afd. Viborg	21%	28%	5,7%
Grenaa Gymnasium	20%	17%	-
Viby Gymnasium	20%	18%	2,7%
Ikast-Brande Gymnasium	17%	14%	-
Tørring Gymnasium	17%	20%	-
Struer Statsgymnasium	16%	18%	-
Randers Statsskole	15%	20%	-
Vestjysk Gymnasium Tarm	15%	22%	-
Risskov gymnasium	14%	25%	6,7%
Syddjurs Gymnasium	14%	17%	-
Skive Gymnasium	14%	30%	7,4%
Horsens Gymnasium & HF	13%	20%	3,3%
Paderup gymnasium	13%	17%	5,5%
Favrskov Gymnasium	13%	27%	3,0%
Ringkjøbing Gymnasium	13%	25%	-
Holstebro Gymnasium og HF	12%	17%	5,8%
Viborg Katedralskole	11%	29%	2,8%
Odder Gymnasium	11%	23%	-
Herning Gymnasium	11%	29%	5,8%
Lemvig Gymnasium, STX og HHX	10%	24%	11,9%
Skanderborg Gymnasium	10%	23%	4,1%
Århus Statsgymnasium	9%	25%	-
Silkeborg Gymnasium	9%	34%	4,0%
Egå Gymnasium	8%	23%	-
Marselisborg Gymnasium	7%	21%	-
Aarhus Katedralskole	6%	20%	-

Note: Inkluderer alle elever, der fuldførte deres gymnasiale uddannelse i årene 2017-2023. Årgangen fra 2020 er dog her undtaget grundet corona.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.

Der er også en tendens til, at institutioner med relativt få elever med et karaktersnit under seks fra grundskolen har den største andel, der efterfølgende får et gymnasialt karaktersnit på mindst seks, jf. figur 8. Så det er altså tilsyneladende de uddannelsesinstitutioner, der umiddelbart ville blive påvirket mindst af et skærpet karakterkrav, som løfter den største andel af elever med lave grundskolekarakterer efterfølgende. Dette gælder i øvrigt også, hvis institutionerne bliver opdelt efter andelen af elever, der bliver løftet til et karaktersnit på mindst otte.

Figur 8 // Sammenhæng mellem andelen af optagne elever, der ikke ville opfylde et karakterkrav på seks, og andelen af dem, der får mindst seks i deres gymnasiale karaktersnit. Kun for stx-elever.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.

Anm.: Inkluderer elever, der fuldførte deres gymnasiale uddannelse i årene 2017-2023. Årgangen fra 2020 er undtaget grundet corona.

Særligt drenge er late bloomers, men skal de modnes i gymnasiet eller udenfor?

Begrebet "late bloomers" handler i en gymnasiesammenhæng om elever, der modnes senere – enten fagligt eller ift. studiekompetencer. Mens data viser, at der kun er en meget lille andel, der kan betragtes som "late bloomers" ift. deres faglige resultater, oplever nogle gymnasielærere alligevel, at der er en del – særligt drenge – der modnes langsomt, men som faktisk bliver dygtige.

"Modningsmæssigt tager det drengene længere tid at knække koden til at studere, [...] [men] modenhed er noget, man skal have tålmodighed med [...] og der sker enormt meget fra 1. g. til 3. g."

– Lærer

Der er dog stor uenighed blandt lærerne om, hvorvidt disse elever skal have lov til at modnes i gymnasiet eller skal vente med at starte i gymnasiet, til de er modne:

"Nogle er bare ikke klar. Så måske skal de bare ud og arbejde for en tid. Hvor de ikke skal sidde på en eller anden skolebænk og opfylde nogle krav og opføre sig ordentligt og sådan noget, men ligesom hvor de skal ud lave et eller andet, de synes kunne være sjovt."

– Lærer

"De kan jo bare komme ind året efter, når de har lidt større knopper på væksten og er på vej til at blomme. Så kan de komme ind. Men ventetiden kan godt foregå et andet sted."

– Rektor

07

Data og metode

Data og metode

Analysen er baseret på registerdata fra Danmarks Statistik, data fra en spørgeskemaundersøgelse samt 16 kvalitative interviews gennemført i foråret 2024.

Registerdataundersøgelsen

I registerdataanalysen indgår elever, der ifølge henholdsvis Elev- og Institutionsregisteret (KOTRE og INST) er startet på en offentlig hhx, htx eller stx fra 2017-2023. Der er herefter tilføjet baggrundsinformation fra Befolkningsregisteret (BEF), herunder køn. Elevernes karaktergennemsnit i de bundne prøvfag og deres standpunktskarakter er beregnet og hægtet på fra Grundskolekarakterregisteret (UDFK).

I anden del af analysen indgår elever, der ifølge karakterregisteret for afsluttede uddannelser har færdiggjort en offentlig hhx, htx eller stx fra 2017-2023, ekskl. 2020. Der hægtes her også baggrundsinformation og grundskolekaraktergennemsnit på.

Spørgeskemaundersøgelsen

Vi har udsendt spørgeskemaet til 10.385 lærere og rektorer. Heraf har 3.255² udfyldt hele spørgeskemaet, herunder 2.845 lærere og 269 ledere (rektorer, vicerektorer og uddannelsesledere). Spørgeskemaet omhandler holdninger til et højere karakterkrav. Spørgeskemaet indeholder derfor et spørgsmål vedrørende respondentens holdning til karakterkrav til gymnasiet. Herefter følger et åbent kommentarfelt, hvor det har været muligt for respondenterne at begrunde deres holdning. Derudover indeholder spørgeskemaet to spørgsmål vedrørende lærernes opfattelser af, hvorvidt der er for mange elever, der har svært ved at leve til de faglige krav, samt hvorvidt der er for mange elever, der har svage studiekompetencer, der udfordrer deres gymnasiegang.³ Sidst, men ikke mindst, har vi stillet respondenterne en række baggrundsspørgsmål, såsom hvor længe de har været ansat som gymnasielærere, og hvor mange elever der går på den skole, de er ansat på.

Inden vi færdiggjorde spørgeskemaet, gennemførte vi pilottest af spørgeskemaet med gymnasielærere, hvorefter vi justerede spørgeskemaet.

Spørgeskemaet er blevet sendt ud via mailadresser, som vi har indsamlet på skolernes hjemmesider.

De kvalitative interviews

Derudover har vi som nævnt gennemført 16 kvalitative interviews med 6 rektorer og 10 lærere. 8 af interviewpersonerne er kvinder, og 8 er mænd. Vi har både interviewet lærere og rektorer på STX, HHX og HTX. Nogle af de lærere, som vi har interviewet, underviser på flere studieretninger.

I de kvalitative interviews har vi spurgt interviewdeltagerne om deres holdninger til et højere karakterkrav og deres oplevelse af elevernes faglige niveau og studiekompetencer. Derudover har vi berørt emner som gymnasiernes rolle i samfundet og lærerrollen.

Nogle kvalitative interviews er blevet gennemført fysisk, dog er størsteparten blevet gennemført over Teams.

² De resterende 141 er ansat som vikarer, i en tidsbegrænset stilling, pensioneret, ansat som noget andet end de angivne svarkategorier eller har ikke ønsket at besvare, under hvilke ansættelsesforhold de er ansat.

³ Disse to spørgsmål er ikke blevet stillet til de respondenter, der tilkendegav, at de var ansat som rektor, vicerektor eller uddannelsesleder.

08

Litteraturliste

Litteraturliste

AE. (2019). *Tusindvis af elever bremses af de nye optagelseskrav.*

AE. (2023). *Årgangsanalyse - studenterne fra 2017.*

Hjorth-Trolle, A., & Bruun Jonassen, A. (2023). *Konsekvenserne af skærpede karakterkrav for adgang til de gymnasiale uddannelser.* ROCKWOOL Fonden.

Kraka. (2014). *Adgangskrav på 7 til gymnasier vil få stor betydning for uddannelsessystemet.*

Kraka. (2016). *Karakterkrav på de gymnasiale uddannelser kan udelukke gode studerende.*

Kraka. (2018). *Nye adgangskrav til gymnasiale uddannelser rammer unge fra ghettoområder.*

Reformkommissionen. (2023). *Nye reformveje 2.*

Regeringen. (2022). *Regeringsgrundlag. Ansvar for Danmark.*

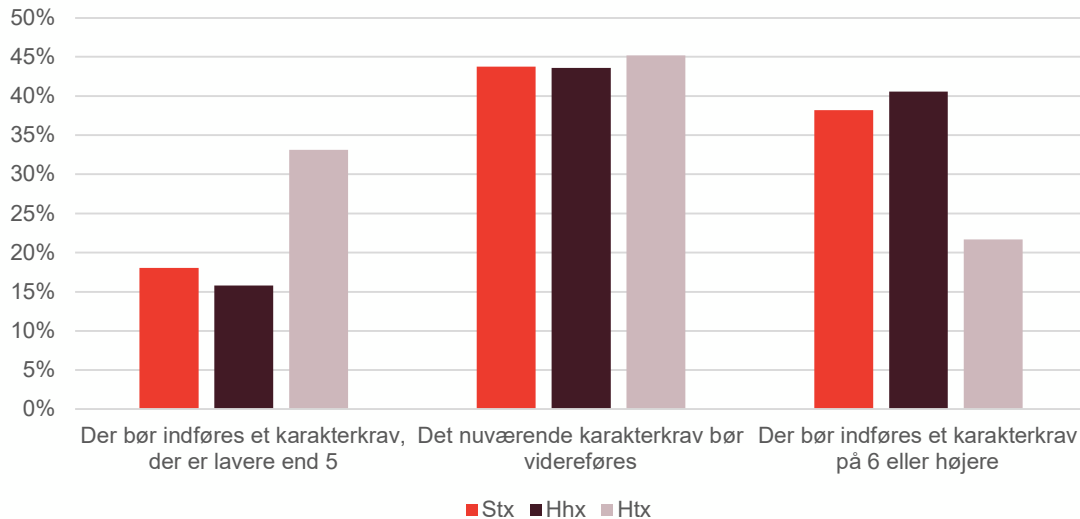
SMV Danmark (2023). *Analyse: Konsekvenserne af et karakterkrav på 7 på de almene gymnasier.*

09

Bilag

Bilag

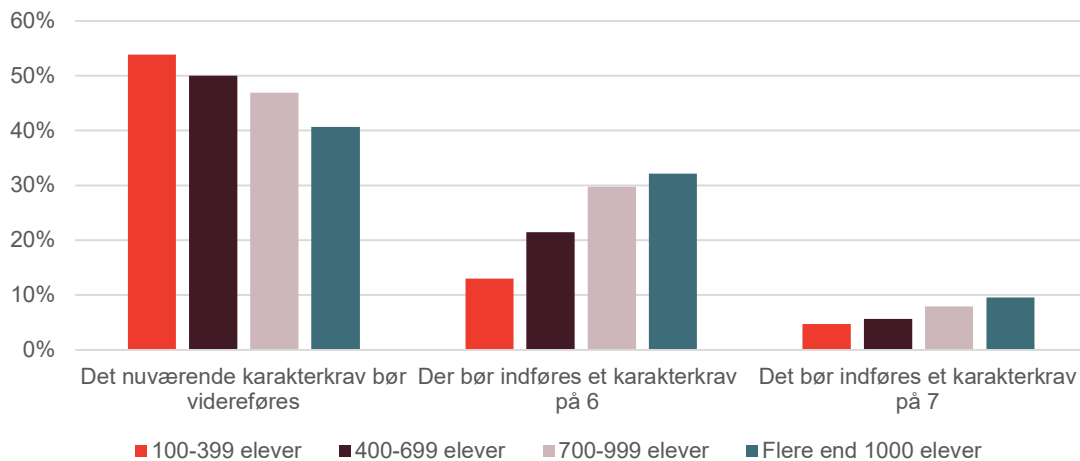
Figur 9 // Holdninger til karakterkrav til gymnasiet, opdelt efter gymnasieretning (både lærere og ledere)

Kilde: Egne beregninger på baggrund af data fra en spørgeskemaundersøgelse af DEA.

Anm.: N = 1344.

Figur 10 // Holdninger til karakterkrav til gymnasiet, opdelt efter skolestørrelse (både lærere og ledere)

Kilde: Egne beregninger på baggrund af data fra en spørgeskemaundersøgelse af DEA.

Anm.: N = 3045 (2778 lærere og 267 rektorer).

Tænketanken DEA
Fiolstræde 44
1171 København K
www.dea.nu